

Seramik sanatında renk ilişkilerinin Johannes Itten'in renk teorisi ekseninde değerlendirilmesi

Ferda Tazeoğlu Filiz¹ , Selim Çınar¹

¹ Güzel Sanatlar Fakültesi, Seramik Bölümü, Selçuk Üniversitesi, Konya/Türkiye.

ÖZET

Çağdaş seramik sanatında rengin kullanımı sır, astar veya çamurun pigment ve/veya oksitlerle renklendirilmesi yoluyla gerçekleşmektedir. Ortaya çıkan renkler seramiğin pişirildiği dereceye göre farklılık gösterirken, sıcaklık arttıkça rengin kroma değeri de artar. Geçmişte ağırlıklı olarak toprak ve bej tonlarının hâkim olduğu seramik sanatında, pigment endüstrisinde gerçekleşen gelişmeler sayesinde bugün renk skalasında mevcut tüm renkler elde edilebilir ve uygulanabilir hale gelmiştir. Bu bağlamda tıpkı resim sanatında olduğu gibi seramik sanatında da renklerin özellikleri ve birbirleriyle kurdukları ilişkiler rengin etkili ve doğru kullanımı temelinde daha önemli hale gelmiştir. Çalışmanın amacı, seramik sanatında renklerin daha etkin biçimde kullanım olanaklarının araştırılması ve renklerin form algısı üzerindeki etkisinin irdelenmesidir. Renkle ilgili ortaya atılan ve günümüzde hala geçerliliğini koruyan teorilerden biri Johannes Itten'in -yedi renk kontrastlığı- teorisidir. Teoride yedi farklı renk kontrastlığı olduğu öne sürülmekte olup, bu kontrastların, renklerin nitel ve nicel değerlerindeki değişimlere göre belirlendiği anlaşılmaktadır. Yapılan çalışmada seramik sanatında rengi etkin biçimde kullanan sanatçılar araştırılarak, teoride belirtilen yalın renk kontrastı, açık koyu, sıcak soğuk, tamamlayıcı, kalite, eş zamanlı ve miktar kontrastlığının çağdaş seramik sanatında kullanımı hem teknik hem de biçimsel bağlamda irdelenmiştir. Yapılan araştırma göstermektedir ki form ve renk her ne kadar birbirinden uzak kavramlar gibi görünse de etkin kullanıldıklarında birbirini destekleyen öğelerdir. Rengin seramik sanatında etkin biçimde kullanımı ise rengin niteliksel ve niceliksel ilişkilerinin çözülmesiyle mümkündür.

ANAHTAR KELİMELER

Seramik, renk, pigment, renk kontrastları, Johannes Itten.

Evaluation of color relationships in ceramic art on the axis of Johannes Itten's color theory

ABSTRACT

The use of color in contemporary ceramic art is achieved by coloring the glaze, slip or clay with pigments and/or oxides. While the resulting colors vary depending on the temperature at which the ceramic is fired, the chroma value of the color increases as the temperature increases. In ceramic art, where earth and beige tones were dominant in the past, thanks to the developments in the pigment industry, all colors available in the color scale have become obtainable and applicable today. In this context, just like in painting, the properties of colors and their relationships with each other have become more important in ceramic art, based on the effective and correct use of color. The aim of the study is to investigate the possibilities of using colors more effectively in ceramic art and to read more clearly the effect of colors on the perception of form. One of the theories about color that is still valid today is Johannes Itten's theory of seven color contrasts. It is claimed that there are seven different color contrasts in theory, and it is understood that these contrasts arise with changes in the qualitative and quantitative values of the colors. In the research, the artists who used color effectively in ceramic art were investigated and the use of the theoretically stated simple color contrast, light dark, hot and cold, complementary, quality, simultaneous and quantity contrast in contemporary ceramic art was examined in both technical and formal

Atf: Tazeoğlu Filiz, F., & Çınar, S., (2024). Seramik sanatında renk ilişkilerinin Johannes Itten'in renk teorisi ekseninde değerlendirilmesi. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 14(3), 923-938. <https://doi.org/10.48146/odusobiad.1441981>

context. The research shows that although form and color may seem like distant concepts, they support each other when used effectively. The effective use of color in ceramic art is possible by analyzing the qualitative and quantitative relationships of color.

KEYWORDS

Ceramic, color, pigment, color contrast, Johannes Itten.

Giriş

Renk olgusu bilim ve sanat alanlarında farklı biçimlerde ele alınmaktadır. Renk fizik alanında ışığı dalga boylarına göre araştırırken, psikoloji insanların renkler karşısında verdikleri bilişsel tepkileri incelemektedir. Fizyoloji rengin görme eylemiyle ilişkisini ortaya koyarken, sanat alanı renklerin birbirleriyle kurdukları ilişkileri merkeze almaktadır. Antik Yunan'dan başlayarak 17. yy.'a kadar birçok filozof ve sanatçı görme eyleminin nasıl gerçekleştiğini, renkleri ve renklerin birbirleriyle olan ilişkilerini tanımlamak için çeşitli araştırmalar yürütmüştür. Bu çalışmalardan birçoğunun bilimsel bir karşılığında söz edilemese de ortaya atılan her teori bir sonraki teorinin temellerini oluşturmuştur (Per, 2012). Renkle ilgili ilk bilimsel temelli çalışma 17. yy. sonlarında Isaac Newton tarafından gerçekleştirilmiştir. Newton 1600'lerin sonunda mevcut renk anlayışının temelini oluşturan bir dizi deney yürütmüştür (Itten, 1973). Bu deneyler sonucunda Newton güneş ışığını renk spektrumlarına ayırmış; kırmızı, turuncu, sarı, yeşil, mavi ve mordan oluşan ilk renk çemberinin ortaya çıkmasına kaynak oluşturmuştur (Malacara, 2002).

TDK'da "Cisimler tarafından yansıtılan ışığın gözde oluşturduğu duyum" olarak tanımlanan "renk" (TDK, t.y.) tanımdan da anlaşılacağı gibi doğrudan ışığın bir sonucudur. Nesnelerin kendilerine ait renkleri olmayıp, renk olarak algıladığımız duyum nesne yüzeyine çarpan ışığın kendi yapısına ve nesne üzerindeki yayılımına bağlı olarak gözde yarattığı etkidir (Tanyeli ve Sözen, 1992). Sanat alanında ton, doygunluk ve değer, bir rengin tanımlanmasına ve kategorize edilmesine yardımcı olan üç özelliktir (Mollica, 2018). Bu öğelerden doygunluk ve değer tonun nasıl görünebileceği üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Bir rengin tonu içerisine eklenen diğer kromatik renklerle veya akromatik renklerle değiştirilebilir. Doymunluk, bir rengin göreceli saflığını ifade eder. Bir renk, prizmada yansıyan net, tamamen aydınlatılmış renklere ne kadar çok benziyorsa, o kadar doymun olduğu söylenebilir (Hornung,2012). Pratikte doymunluğu belirlemek zor olsa da renk çarkındaki renklerle kıyaslanarak renklerin birbirine göre doymunlukları belirlenebilir. Rengi tanımlamakta kullanılan bir diğer ifade değerdir. Değer, bir rengin göreceli açıklığını veya koyuluğunu ifade eder. Değer için kullanılacak başka bir kelime parlaklıktır. Renk teorisyeni Ogden Rood, Renk: Modern Kromatiğin Metin Kitabı (1904'te yayınlandı) isimli çalışmasında, bir rengin ne kadar çok ışık yansıtırsa o kadar parlak olduğunu belirtmiştir (Hornung, 2012). Buna göre akromatik renkler arasında en uç değerleri siyah ve beyaz, kromatik renkler arasında en uç noktayı sarı ve mor oluşturmaktadır. Renk özelliklerinin yanı sıra renklerin birbiriyle olan ilişkilerini ortaya koyan teoriler bulunmaktadır. Bu teorilerden rengin karşıtlık ve tamamlayıcılık ilkesine göre yedi kontrast teorisini ortaya atan Johannes Itten'in renk teorisi günümüzde hala geçerliliğini korumakta ve sanat alanında rengin etkin kullanım biçimlerine yönelik eğitimlerde kaynak olarak kullanılmaktadır. Itten'in 1973'te yayımladığı "The Elements of Color" isimli çalışmasında renklerin ton, doymunluk ve değer özelliklerine göre birbiriyle olan ilişkileri yalın renk, açık koyu, sıcak soğuk, komplementer, kalite, simültane ve miktar kontrastlığı başlıklarıyla ortaya koyulmuştur (Itten, 1973).

Seramik yüzeylerde rengin kullanımı ile ilişkili olarak yapılan araştırmalar incelendiğinde, konunun ağırlıklı olarak teknik açıdan ele alındığı; oksit ve pigmentlerin sır, astar veya çamur bünye üzerindeki etkilerinin bu araştırmaların temelini oluşturduğu anlaşılmıştır. Seramik sanatında renklerin daha bilinçli ve etkili kullanımı bağlamında bu araştırmanın yapılması gerekli görülmektedir. Yapılan araştırmada Itten'in yedi renk kontrastlığı teorisi odağında çağdaş seramik eserler incelenmiş, form ve renk ilişkileri bu eserler üzerinden çözümlenmiştir.

Yöntem

Yapılan araştırmanın temeli nitel araştırma yöntemlerine dayandırılarak oluşturulmuştur. Araştırmanın verileri gözlem ve belge analizi ile toplanmış, tekrarlayan örüntüleri belirlemek için veri analizi yapılmıştır. Ortaya çıkan verilerden elde edilen temalar bulguları oluşturmuştur. Kaynakça konuyla ilişkili olabileceği ve araştırmayı destekleyeceği düşünülen süreli/süresiz yayınların incelenmesi ve çevrimiçi sanatçı görüşmeleri ile hazırlanmıştır. Araştırmada Itten'in 1973'te yayımladığı "The Elements of Color" isimli çalışma teorisinin yazıldığı ve açıklandığı kaynak olarak kullanılmıştır. Yapılan çalışmada renklerin ton, doygunluk ve değer özelliklerine göre birbiriyle olan ilişkilerinin tespit edildiği "yedi renk kontrastlığı" teorisi açıklanarak, seramik alanında bu kontrast etkileri kullanan sanatçılar tespit edilmiştir. Katkı sağlayacağı düşünülen sanatçılar ve örnekler belirlenerek betimsel analiz yöntemiyle araştırma sonuçlandırılmıştır. Yapılan araştırmanın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davranıldığı beyan edilmektedir.

Alandaki Benzer Çalışmalar

Seramik sanatında renk araştırmaları çoğunlukla oksit veya pigmentleri kullanarak astar, sır ve bünye geliştirme çalışmalarını kapsamaktadır. Bunun dışında seramik sanatında renklerin nitelik veya nicelik ilişkilerine göre değerlendirmesini içeren herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. "Temel sanat/tasarım öğelerinin seramik sanatına yansımaları" başlıklı araştırma makalesinde çizgi, nokta, renk vb. temel sanat öğelerinin seramik sanatıyla olan ilişkisi ve kullanım biçimleri çağdaş sanatçıların eserleri üzerinden değerlendirilmiştir (Karakaya ve Canbolat, 2021). Fakat bu çalışmada renkle ilgili kapsam oldukça sınırlıdır. Renkle ilgili bir diğer çalışma "Seramik kültüründe renk öğesi ve çağdaş seramik sanatında kullanımı" başlıklı çalışmadır. Bu araştırmada kapsam rengin kültürel bağlamda seramik sanatına yansımalarıyla ilişkili olup, kültürle göre seramikte rengin nasıl değiştiği bu çalışmada örneklerle ortaya koyulmaktadır (Balyemez, 2017).

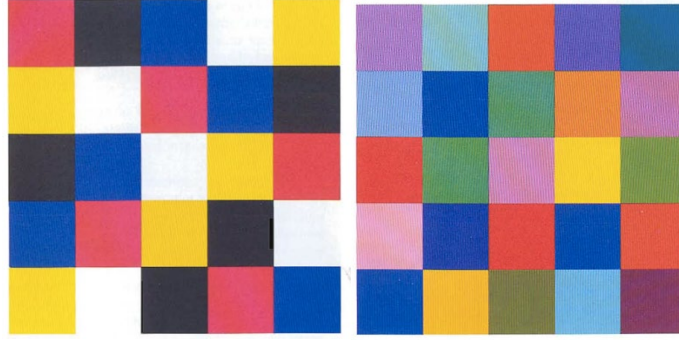
Itten'in Renk Teorisi

Johannes Itten modern zamanın en iyi renk eğitmeni ve teorisini olarak kabul edilen sanatçılardan biridir. 1888 İsviçre doğumlu sanatçı, 1919 -1923 yılları arasında Bauhaus'da eğitmenlik yapmıştır (Itten, 1970). Sanatçının yayınladığı birçok kitap bulunmakla birlikte en çok ses getiren çalışması 1961'de 1. basımı 1970'te Öğrenci basımı, 1973' de ise 2. basımı gerçekleştirilen "l'Art de la couleur" (Renk sanatı) isimli çalışmasıdır. 1973 baskısının ön sözünde; ilk basımla son basım arasında illüstrasyonların baskı kalitesi açısından birtakım farklılıklar bulunduğu, 1973 yılındaki basımın illüstrasyonların kitaba aktarılmasında çok daha doğru sonuçlar verdiği belirtilmiştir (Itten, 1973).

Çalışmanın bu bölümünde Itten'in Renk sanatı (1973-1970) isimli çalışmasında belirtilen yedi renk kontrastlığı sanatçı tarafından ortaya koyulan illüstrasyonlarla ilişkilendirilerek aktarılacaktır.

Yalın Renk Kontrastı (Ton Kontrastı)

Yalın renk kontrastı veya ton kontrastı yedi renk kontrastı arasından en basit olanıdır. Siyah ve beyazın, açık/koyu kontrastın en uç örneğini temsil etmesi gibi, sarı, kırmızı ve mavi de renk tonu kontrastının en uç örneğidir. Görsel 1'de yalın renk kontrastında renklerin tonları üç ana renkten uzaklaştıkça kontrast yoğunluğunun azaldığı görülmektedir. Dolayısıyla turuncu, yeşil ve mor arasındaki renk kontrastı sarı, kırmızı ve maviden daha zayıftır (Itten, 1973).

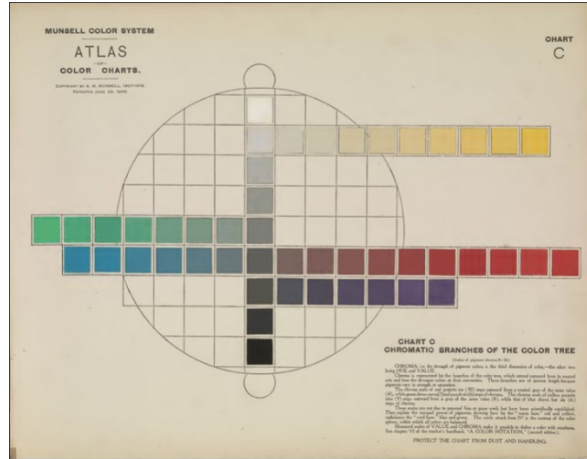

Görsel 1 Itten'in yalın renk kontrastı illüstrasyonu (Itten, 1970)

Açık Koyu Renk Kontrastı

Açık/koyu renk kontrastı renklerin değerleriyle ilişkili bir kavram olup açık/koyu değerlere sahip renklerin birlikteliği sonucu oluşan kontrasttır. Akromatik renkler içerisinde en güçlü açık/koyu kontrastı siyah ve beyaz vermektedir. Itten'in belirttiği gibi akromatik renklerin açık ve koyu tonları çok net bir şekilde birbirinden ayırt edilirken, kromatik renk tonları arasında bu değerleri tanımlamak zordur (Itten, 1970).

Schwarz ve Hirschler'in belirttiği gibi, Itten'in Renk sanatı adlı çalışmasında renk tonuna bağlı olarak kroma değeri en yüksek renklerin farklı açıklık düzeylerinde mevcut olduğu gösterilmemektedir. Halbuki bu renklerin kromatik değerlerinin karşılığı 1915'te Munsell'in yayınladığı renk atlasından bu yana bilinmekteydi (Schwarz ve Hirschler, 2023). Görsel 2'de kroma değeri en yüksek olan renklerin farklı parlaklık seviyelerindeki karşılıkları görülmektedir.

Görsel 2 Munsell'in 1915 Atlası'ndan renk ağacının kromatik dalları (Munsell, A. H. t.y.)

Sıcak Soğuk Renk Kontrastı

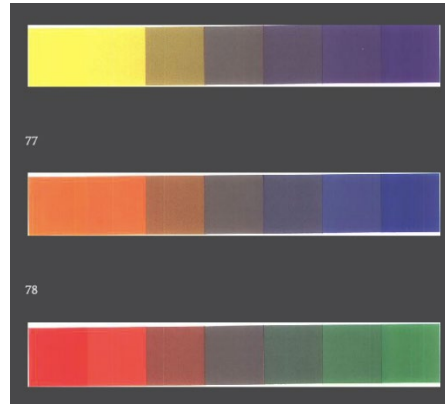
Sıcaklık veya soğukluk hissini renk duyumu ile bağdaştırmak her ne kadar garip görünse de bu hissin renklerle ilişkisini doğrulayacak birçok deney ortaya koyulmuştur. Bu deneylerden biri mavi-yeşil bir çalışma odasıyla kırmızı-turuncu bir çalışma odası arasında sıcaklık veya soğukluk hissi açısından 5 ila 7 °F sıcaklık farkı olduğunu ortaya koymuştur. Mavi-yeşil odada bulunanlar 59 °F'in soğuk olduğunu hissederken, kırmızı turuncu odada bulunanlar sıcaklık 52-54°F'a düşene kadar soğuğu hissetmemişlerdir. Bir başka deneyde bir yarış ahırını iki bölüme ayrılmış; biri mavi diğeri kırmızıya boyanmıştır. Mavi bölümde atlar, koşuktan sonra kısa süre içinde sakinleşirken, kırmızı bölümdeki atlar bir süre sıcak ve huzursuz kalmışlardır. Ayrıca mavi bölümde sinek yokken, kırmızı bölümde çok sayıda sinek olduğu tespit edilmiştir (Itten, 1973).

Itten renk teorisinde yeşil ve maviyi en soğuk, kırmızı turuncuyu ise en sıcak renkler olarak kabul etmiş, bu renklerin bir arada kullanımı ile oluşan kontrastı da sıcak soğuk renk kontrastı olarak

tanımlamıştır. Sıcak soğuk kavramlarının bazı noktalarda öznel olması tarihsel süreçte sıcak ve soğuk renklere ilişkin ortaya atılan teorilerin de birbirinden farklı olmasına neden olmuştur.

Tamamlayıcı Renk Kontrastı

İki rengin pigmentleri birbirine karıştırıldığında nötr bir gri-siyah renk elde ediliyorsa bu iki renk için birbirinin tamamlayıcısı denmektedir. Renk çemberinde tamamlayıcı renkler birbirine taban tabana zıttır. Fiziksel olarak birbirini tamamlayan iki rengin ışığı beyaz renk verir. Tamamlayıcı renkler yan yana geldiklerinde çok güçlü bir titreşim oluştururlar. Sarı-mor, kırmızı-yeşil ve turuncu-mavi birbirinin tamamlayıcısıdır. Sarı-mor yalnızca tamamlayıcı kontrast değil aynı zamanda açık koyu renk kontrastını da temsil etmektedir. Kırmızı-turuncu/mavi-yeşil tamamlayıcı bir çifttir ve aynı zamanda soğuk-sıcak kontrastının en uç noktasıdır (Itten, 1973). Görsel 3'te Itten'in tamamlayıcı renk dizilimleri görülmektedir.

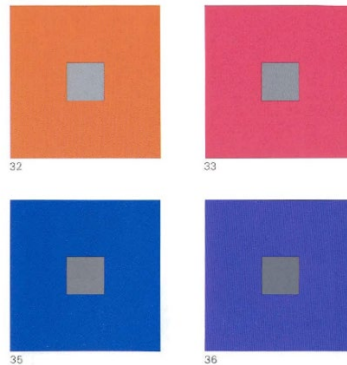

Görsel 3 Itten'in tamamlayıcı renk kontrastı illüstrasyonu (Itten, 1973, s.151)

Eşzamanlı Renk Kontrastı

Eş zamanlı kontrast, gözün herhangi bir renk için eş zamanlı olarak tamamlayıcı renge ihtiyaç duyması ve halihazırda mevcut değilse onu kendiliğinden üretmesi gerçeğinden kaynaklanmaktadır. Bu nedenle renk uyumunun temel ilkesi tamamlayıcı renk kuralını da kapsamaktadır (Itten, 1973).

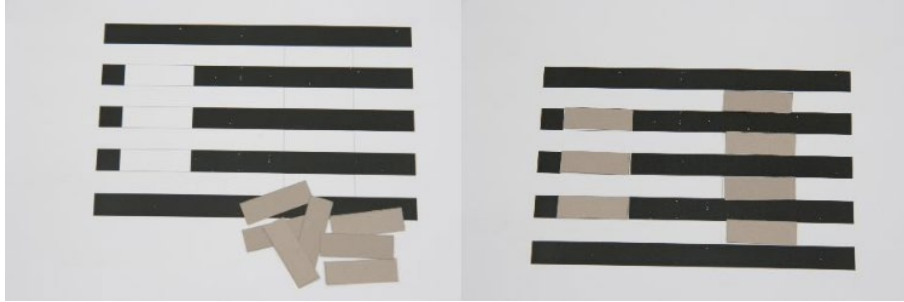
Renk algısı o rengin var olduğu ortamdan doğrudan etkilenir. Bu etki duyumsal olarak aynı rengin çevredeki renge göre değişiyormuş gibi görünmesine kaynak oluşturur. Akromatik bir grinin yanına sarı bir renk tonu yerleştirildiğinde gri soğuk bir mor gibi algılanırken, aynı gri mor bir zemin üzerine yerleştirildiğinde sıcak sarı bir tonda algılanacaktır (Bleicher, 2012). Itten benzer bir akromatik griyi farklı renklerle çevreleyerek, grinin renk tonunun nasıl değişime uğradığını Görsel 4'te görüldüğü gibi illüstrasyon etmiştir.

Görsel 4 Itten'in eşzamanlı renk kontrastı illüstrasyonu (Itten, 1970).

Benzer bir deney Schwarz ve Hirschler'in çalışmasında da yer almaktadır. Çalışma Munker-Beyaz efektinin uygulanması esasına dayanmaktadır. Deneyde renkli kâğıttan kesilmiş kareler

beyaz üzerine siyah ızgaralardan oluşan alanlara farklı biçimlerde yerleştirilir. Bu renkli kağıtlar Görsel 5'te görüldüğü gibi bir tarafta siyah ızgaraların üzerine, diğer tarafta siyah ızgaraların arasına yerleştirilir. Rengin siyah ya da beyaz zemin üzerindeki dönüşümü bu deneyde açık bir biçimde görülmektedir (Schwarz ve Hirschler, 2023).

Görsel 5 Kâğıt parçacıklarıyla Munker-Beyaz efektinin çizimi (Schwarz ve Hirschler, 2023)

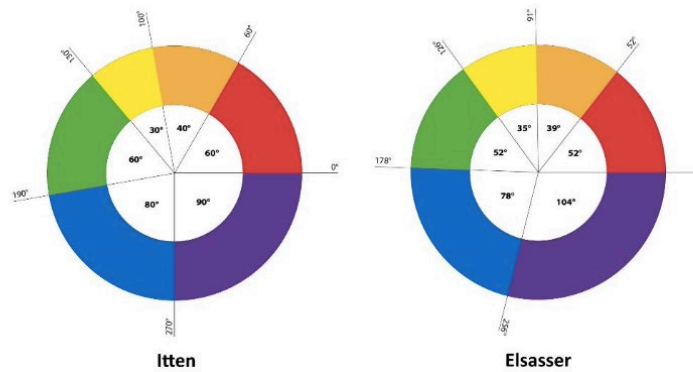
Kalite Kontrastı

Doygunluk, bir rengin saflık derecesi ile ilgilidir. Kalite kontrastı, saf, yoğun renkler ile donuk, seyreltilmiş renkler arasındaki kontrasttır. Beyaz ışığın dağılmasıyla üretilen prizmatik tonlar, maksimum doygunluğa sahip renklerdir. Itten'a göre renklerin kaliteleri dört farklı şekilde değiştirilebilir. Kroması yüksek olan bir renk içerisine siyah, beyaz, gri veya rengin tamamlayıcısı eklenerek rengin kroma değeri değiştirilebilir (Itten, 1973).

Miktar Kontrastı

Renk miktarı kontrast teorisi, iki veya daha fazla renk arasındaki karşılıklı niceliksel ilişkiden doğar. Itten'a göre, bir rengin etkisini ışık yoğunluğu ve renk alanının boyutu belirler. Itten bu iki parametreyi, özellikle de ilkinin, uygun aletlerin yokluğunda ölçemediğinden, bunları orta parlaklığa sahip nötr bir arka planla karşılaştırmıştır. Itten, Goethe tarafından yürütülen çalışmalara atıfta bulunarak, kullanımı kolay ışık değerlerinin sayısal bir ölçeğini ortaya koymuştur. Itten renk parlaklığının karşılıklı ilişkilerinin değerlerini; sarı: turuncu: kırmızı: menekşe: mavi: yeşil 3: 4: 6: 9: 8: 6 olarak belirtmiştir (Itten, 1973).

Schwarz ve Hirschler araştırmasında Itten'in miktar kontrastı ile ilgili çeşitli sorunlar olduğunu ortaya koymaktadır. Çalışmada Goethe'ye atfedilen oranların aslında Schopenhauer'a ait olduğu iddia edilmektedir. Ayrıca Elsasser tarafından 1968'de yayınlanan bir makalede doğru oranların Görsel 6'da belirtildiği şekilde olması gerekliliği üzerinde durulmaktadır (Schwarz ve Hirschler, 2023).

Görsel 6 Itten ve Elsasser tarafından ortaya atılan miktar kontrast ilişkileri (Schwarz ve Hirschler, 2023).

Çağdaş Seramik Sanatında Renk İlişkilerinin Itten'in Renk Teorisi Bağlamında Çözümlemesi

Çağdaş seramik sanatında renk, form yüzeyinin pigment, astar, sır ve boyalarla (akrilik vb.) renklendirilmesi yoluyla gerçekleştirilebilir. Bunun yanı sıra bünyenin pigment veya oksitlerle renklendirildiği uygulamalar da mevcuttur. Seramikte sır, astar veya bünyenin oksitle veya pigmentle renklendirilmesinde birtakım temel farklılıklar bulunmaktadır. Pigmentle yapılan renklendirme işleminde ısı işlem sırasında rengin değeri ve doygunluğu artar fakat bünye üzerinde herhangi bir deformasyona sebep olmaz. Oksitlerle yapılan uygulamaların ise sıran akıcılığı ve bünyenin kimyasal yapısı üzerinde çeşitli etkilere neden olduğu bilinmektedir. Dolayısıyla oksitle yapılacak renklendirme çalışmaları laboratuvar çalışmasını zorunlu kılmaktadır. Bunun yanı sıra astarlarla yapılan renklendirme çalışmaları da sırla yapılan çalışmalara kıyasla kesin sonuçların elde edildiği uygulamalardır.

Seramik endüstrisinde geniş bir uygulama ve kullanım alanına sahip olan pigmentler, en geleneksel yöntemle metal oksitlerin yüksek sıcaklıklarda kalsine edilmesi yoluyla üretilmektedir. Fakat bu üretim yönteminde kalite ve çevre ile ilgili dezavantajlar bulunmaktadır. Son yıllarda sol-jel gibi teknolojilerin pigment üretiminde kullanımı ve nano pigment teknolojisi ile çok daha verimli ve etkili sonuçlar alınmaya başlanmıştır (Güney, vd., 2013). Pigment teknolojilerinde gerçekleşen tüm bu gelişmeler sayesinde günümüzde her renk pigment elde edilebilir hale gelmiştir. Bunun yanı sıra rengin daha doğru ve efektif kullanımına yönelik ortaya koyulan araştırmalar seramik sanatında renk ve renklerin birbirleriyle kurdukları ilişkilerin daha önemli hale gelmesine kaynak oluşturmuştur.

Araştırmanın bu bölümünde Johannes Itten tarafından ortaya atılan yedi kontrast teorisi çağdaş seramik sanattan seçilen örneklerle teknik ve teorik bağlamda çözümlenecektir.

Yalın Renk Kontrastı

Yalın renk kontrastı birincil ya da ikincil renkler arasında oluşan renk zıtlığıdır. Kontrast etkisi birincil renkler arasında ikincil renklere kıyasla daha yüksek olup, akromatik renklerle birlikte kullanıldığında bu etki daha da güçlü hale gelmektedir. Renklerin ışıklığının veya doygunluğunun azalması yalın renk kontrastı etkisinin de azalmasına neden olmaktadır. Jose Sierra torna ile oluşturduğu biçimlerin deformasyon yolu ile yeniden şekillendirilmesi üzerine araştırmalar yapmaktadır. Sierra çamur tornasında şekillendirdiği biçimleri deforme ederek organik biçimlere dönüştürmektedir. Sanatçının renk paletini teknik anlamda yüksek derecede pişen sır ve astarlar oluşturmaktadır (Sierra, J., t.y.). Sierra Görsel 7'de yer alan eserde deforme ederek şekillendirdiği form yüzeyinde organik/geometrik ve büyük/küçük zıtlıklar yaratarak, yarattığı bu alanları birincil renklerle hazırladığı astarlarla renklendirmiştir. Kırmızı, mavi ve sarı yüzey alanları yalın renk zıtlığını sağlarken, amorf ve çizgisel alanlar formu biçimsel anlamda destekler niteliktedir.

Görsel 7 Jose Sierra tarafından torna ve deformasyon ile şekillendirilmiş form (Sierra, J., t.y.)

Yalın renk zıtlığını eserlerinde sıklıkla kullanan bir diğer sanatçı Peter Pincus'tur. Pincus kalıp içi düz bakı yöntemini kullanarak porselenin renklendirilmesi üzerine araştırmalar yürütmektedir.

Sanatçı porselen çamuru kullanarak kalıpla şekillendirdiği vazo formlarını kalıp içi düz baskı (monoprint) tekniğiyle renklendirmektedir. Şekillendirme işleminde kullandığı alçı kalıpları nemlendirerek astarla temas eden yüzeyleri renklendiren sanatçı, şekillendirme esnasında alçı kalıp yüzeyindeki renklerin form yüzeyine aktarılmasını sağlar (Pincus, P. t.y.). Sanatçı Görsel 8’de yer alan formların yüzeyinde ana ve ara renkleri yalın renk zıtlığı oluşturacak biçimde geometrik bir dizilimde kullanmıştır. Dizilimdeki ana ve ara renklerin aralarında ve çevrelerinde kullanılan akromatik alanlar yalın renk zıtlığı etkisini daha güçlü hale getirmiştir. Sierra’nın eserinin genelinde hâkim olan yalın renk zıtlığı etkisi Pincus’un eserinin belirli bir bölümünde yer almaktadır. Yalın renk kontrastlığının gözde yarattığı titreşim oldukça yüksek olduğundan formda dikkat çekilmek istenen yere göre; formun tamamında ya da bir bölümünde kullanılabilir.

Görsel 8 Peter Pincus tarafından kalıp içi şekillendirme ve monoprint yöntemiyle oluşturulmuş form (Pincus, P. t.y.)

Açık Koyu Renk Kontrastı

Açık koyu renk zıtlığı iki farklı biçimde ifade edilebilir. Bunlardan ilki aynı rengin açık ve koyu tonları ile oluşturulan zıtlıktır. İkincisi ise uç değerlerdeki renklerin bir arada kullanılmasıyla yaratılan zıtlıktır. Itten’in renk teorisinde de belirtildiği gibi açık koyu kontrastın en uç noktası akromatik renkler arasındaki zıtlıktır. Kromatik renklerde ise sarı ve mor arasındaki zıtlık açık koyu kontrastlığın en uç noktasını oluşturmaktadır. Eserlerinde açık koyu renk zıtlıklarını kullanan sanatçılardan biri Jongjin Parktır. Park porselen ve organiklerin birlikte kullanımına yönelik araştırmalar yapan sanatçıdır. Park “Artistic Stratum” adlı koleksiyonunda; kâğıt havluları renklendirilmiş astarlarla kaplayarak istifleme yoluyla dikey ve yatak ekseninde blok kütleler oluşturmuştur (Park, J., t.y.). Sanatçının Görsel 9’da yer alan eserinde mavinin açık ve koyu tonları kullanılarak eserde açık koyu renk zıtlıkları oluşturulmuş, bu sayede geniş bir yüzeyi yere basan form daha dinamik hale getirilmiştir. Bu örnek rengin form üzerindeki algısal etkisini açık bir biçimde ortaya koymaktadır.

Görsel 9 Jongjin Park tarafından astarla şekillendirme esnasında dekorlanan form (Park, J., t.y.).

Açık koyu renk kontrast ilişkilerine eserlerinde sıklıkla yer veren bir diğer sanatçı Jeremy R. Brooks'dur. Brooks yüksek elastisiteye sahip porselen bünyeler üzerine araştırmalar yapan sanatçılardan biridir (Tazeoğlu Filiz, 2023) (Brooks, J. R., t., y.). "Knot Pots" adlı seride sanatçı renklendirdiği porselen ipliklerden çanaklar örmüştür. Görsel 10'da yer alan eserde sanatçı farklı kroma değerlerine (sarıdan maviye) sahip renkleri bir arada kullanarak açık koyu ve sıcak soğuk zıtlıkları aynı eserde buluşturmuştur. Jongjin Park'ın eseriyle kıyaslandığında Brooks'un eserinde açık koyu renk zıtlıkları daha güçlüdür. Bunun nedeni daha önce de belirtildiği gibi sarı ve mor-mavinin açık koyu renk zıtlıklarının en uç noktasını oluşturmasıdır.

Görsel 10 Jeremy R. Brooks tarafından örgü yoluyla şekillendirilmiş form (Brooks, J. R., t., y.)

Sıcak Soğuk Renk Kontrastı

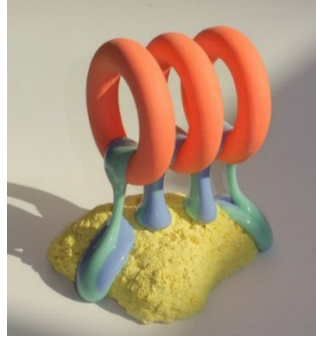
Sıcak-soğuk renk kontrastlığı kırmızı, turuncu gibi sıcak renklerle, mavi, yeşil gibi soğuk renkler arasında oluşan kontrast etkidir. Renklerin doygunluk değerleri arttıkça sıcak soğuk renk kontrast etkileri artarken, renklerin doygunlukları ve ışıklılığı azaldıkça sıcak soğuk kontrast etkileri de azalmaktadır. Kyle Johns keserek veya kırarak hazırladığı alçı kalıp parçalarını her defasında yeniden düzenleme yoluyla porselen formlar üretmektedir. Johns bu yöntemde alçı kalıpların arasından sızan çamurları da forma dahil ederek geometrik ve organik zıtlıkları aynı çalışmada var etmektedir (Johns, K. t.y.). Sanatçı Görsel 11'de yer alan çalışmasında mavi yeşilden yeşil sarıya kadar uzanan geometrik alanlarla turuncu organik alanları aynı çalışmada kullanarak biçimsel zıtlıkları sıcak soğuk renk kontrast etkileriyle daha da güçlü hale getirmiştir.

Görsel 11 Kyle Johns tarafından kalıp içi renklendirme yöntemiyle oluşturulmuş form (Johns, K. t.y.)

Eserlerinde sıcak soğuk kontrast etkilerini sıklıkla kullanan bir diğer sanatçı Jinyun Kim'dir. Kim, kil sırları üzerine çalışmalar yürütmekte olup porselen formları sırla şekillendirmektedir. Sanatçı Görsel 12'de yer alan çalışmasında renklendirilmiş porselen astarla oluşturduğu sarı ve turuncu biçimleri düşük doygunluğa sahip yeşil-mor tonlarındaki kil sırlarıyla (gloopy glaze) birleştirmiştir. Eserin üst noktasında yer alan geometrik birimlerin organik kil sırlarıyla oluşturduğu zıtlık etkisi, sıcak soğuk renklerle desteklenerek form daha güçlü ve dinamik hale getirilmiştir (Kim, J., 2024, 20 Ocak). Her iki örnekte de renklerin kroma değerleri düşüktür. Fakat kroma

değerlerinin düşük olması zıtlıkları ortadan kaldırmamakta sadece etkisini bir miktar azaltmaktadır.

Görsel 12 Jinyun Kim tarafından kalıpla şekillendirme ve kil sıyrıla oluşturulmuş form (Kim, J. 2024, 20 Ocak)

Tamamlayıcı Renk Kontrastı

Tamamlayıcı renk kontrastı, renk çarkında birbirinin karşısına denk gelen renkler arasında oluşan kontrast etkidir. En güçlü tamamlayıcı renk kontrast etkileri birincil renkler arasında gerçekleşirken, ikincil renklere bu etki daha zayıftır. Sarı-mor, turuncu-mavi ve kırmızı-yeşil kontrastın en güçlü olduğu renk grupları olmakla birlikte sarı-mor kromatik renkler arasında açık koyu renk kontrastının da en güçlü ifadesidir. Ferda Tazeoğlu Filiz beton, porselen ve camın bir arada kullanım olanaklarını araştıran sanatçılardan biridir. Sanatçı 2023 yılına ait "Başka Bir Evrende" isimli koleksiyonda beton ve porseleni bir arada kullanarak eserler üretmiştir (Tazeoğlu Filiz, F. 2023, 21 Ocak). Görsel 13'te yer alan çalışma üst kısmı porselen alt kısmı beton olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Üst kısımda yer alan porselen döküm parça kalıp içi renklendirme yöntemiyle renklendirilmiş olup turuncu ve mavi tamamlayıcı zıtlığı siyah ve beyaz alanlarla daha etkili hale getirilmiştir.

Görsel 13 Ferda Tazeoğlu Filiz tarafından kalıpla şekillendirmeye yapılan porselen beton form, "Başka bir evren", 32 x Ø 13 cm (Tazeoğlu Filiz, F. 2023, 21 Ocak).

Tamamlayıcı renk kontrastı etkilerini kullanan bir diğer sanatçı Austin Coudriet'dir. Coudriet üretim sürecinde dekonstrüktivist mimariden, ilkel biçimlerden ve bulutlardan esinlenmektedir (Coudriet, A. t.y.). Sanatçının Görsel 14'te görülen eseri kullanım eşyası ile sanat objesi sentezlerini yansıtan "Construction Mug" serisinde yer almaktadır. Bardak formu ve altındaki geometrik altlık yekpare halde olup, çizgisel etkide sarı ve mor renklerinde sırlanmıştır. Renk çemberinde karşılıklı gelen sarı – mor ikilisinin çizgisel ve ardışık dizimleri tamamlayıcı zıtlık etkisini pekiştirmektedir.

Görsel 14 Austin Coudriet tarafından elle şekillendirme yoluyla oluşturulan form (Coudriet, A. t.y.)

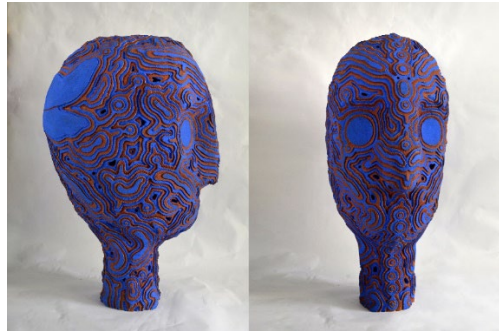
Eşzamanlı Renk Kontrastı

Eşzamanlı (yanıltıcı) renk kontrastlığı, bir rengin onu baskın şekilde çevreleyen ya da yanına gelen farklı bir renk nedeniyle olduğundan daha farklı görünmesidir. Yanıltıcı renk zıtlığında en görünür uygulamalar ağırlıklı olarak sıcak- soğuk ve akromatik renklerle oluşturulmuş olanlardır. Sarah Moorhouse porselen çamuru kullanarak turnet üzerinde elle şekillendirdiği çanaklarını bisküvi pişirimi sonrasında yine turnet üzerinde ara renklerde astarlar ile renklendirmektedir (Moorhouse, S. t.y.). Sanatçı görsel 15'te yer alan çanakların ağız kısmında açık mavi çizgileri sabit tutarken, açık mavi çizgileri çevreleyen renkleri değiştirmiştir. Bir çanakta turuncu diğer çanakta mor renklerini çevreleyici renk olarak kullanan sanatçı, soğuk bir ton olan açık mavinin sıcak ve soğuk renkler karşısındaki algısal değişimini yansıtmaktadır. Açık mavi çizgiler aynı renk olmasına rağmen turuncuyla çevrelendiğinde daha sıcak, mavi-morla çevrelendiğinde daha soğuk görünmektedir. Eserde renklerin eş zamanlı kullanımı gerçek algısını manipüle ederek yanıltıcı renk kontrastını doğurmaktadır.

Görsel 15 Sarah Moorhouse tarafından elle şekillendirme yoluyla oluşturduğu form (Moorhouse, S. t.y.)

Eserlerinde eş zamanlı kontrast etkilerini kullanan bir diğer sanatçı Selim Çınar'dır. Sanatçı döküm yöntemiyle ürettiği formlarda sulu aşındırma, elle ürettiği formlarda ise kazıma ve oyma yöntemlerini kullanarak yüzeyde katmanlı yapılar oluşturmaktadır. Çınar Görsel 16'da yer alan eserinde stoneware çamur kullanarak elle şekillendirdiği biçimin yüzeyinde oyarak elde ettiği katmanları renkli astarlar ve yerel killer ile renklendirmiştir. Eserde mavi-kırmızı renkler ardışık bir dizilimde kullanılmıştır. Bu dizilim optik bir görünüm sağlamakla birlikte eş zamanlı iç içe gelen mavi ve kırmızı arasında güçlü bir yanılsama oluşturarak eserin mor olarak algılanasına sebep olmaktadır (Çınar,S. 2023, 10 Aralık).

Görsel 16 Selim Çınar tarafından elle şekillendirme ve oyma tekniğiyle yapılan form, "İçimdeki mavi", stoneware, 31 x 73 x 47 cm (Çınar,S. 2023, 10 Aralık).

Kalite Renk Kontrastı

Kalite kontrast, kroma değeri yüksek olan bir rengin, kroma değeri daha düşük olan tonuyla birlikte kullanımını içerir. Bu bağlamda kalite kontrastın açık ve koyu ilişkileri barındırdığını söylemek yanlış olmayacaktır. Cody Hayt seramik yüzeylerde optik etkiler üzerine araştırmalar yapan sanatçılardan biridir (Waddoups, R. 2020, 10 Mayıs). Sanatçı Görsel 17’de yer alan eserinde formu yatay ve dikey eksenlerde farklı geometrik alanlara bölerek, çeşitli yüzey alanları yaratmıştır. Her yüzey mavi ve turuncunun farklı kroma değerlerine sahip tonlarıyla renklendirilmiş ve bu sayede form yüzeyinde daha aydınlık ve karanlık alanlar yaratılmıştır.

Görsel 17 Cody Hayt tarafından elle şekillendirilen ve astarla renklendirilen form (Waddoups, R. 2020, 10 Mayıs)

Eserlerinde kalite zıtlığını sıklıkla kullanan bir diğer sanatçı Renato Sabatino’dur. Sabatino tornada şekillendirilen birimlerin deformasyon yoluyla geometrik formlara dönüşümleri üzerine araştırmalar yapan sanatçılardan biridir (Canfora, F. t.y.). Sanatçı Görsel 18’de yer alan eserde kırmızı çamurun en koyu ve en açık tonlarını kullanarak tornada küçük formlar şekillendirmiş sonrasında geometrik biçimli kalıplar içerisinde bu birimleri yerleştirmiştir. Eserde kiremit renginin en parlak hali ile en koyu ve en açık halleri bir arada kullanılarak kalite kontrast etkisi yakalanmıştır.

Görsel 18 Renato Sabatino tarafından torna ve deformasyon yolu ile şekillendirilen form (Canfora, F. t.y.)

Miktar Renk Kontrastı

Miktar renk kontrastı ana veya ara renklerin niceliksel ilişkilerinden kaynaklanmaktadır. Tessa Eastman seramik çamur kullanarak elle şekillendirdiği biçimleri kendisine ait renkli sır reçeteleri ile renklendirmektedir (Eastman, T. t.y.). Sanatçının Görsel 19’da yer alan eseri mor renkte bulut benzeri ana biçim ve çizgisel etkiye sahip kümelerden oluşmaktadır. Eastman biçimsel anlamda yaptığı ayrışmayı sarı-mor zıtlığını veren renk seçimleriyle niceliksel olarak da uygulayarak miktar renk zıtlığını yakalamıştır.

Görsel 19 Tessa Eastman tarafından elle şekillendirme yoluyla oluşturulmuş form (Eastman, T. t.y.).

Çalışmalarında renk kontrastlıklarına sıklıkla yer veren diğer bir isim Takuro Kuwata'dır. Kuwata geleneksel formlardan yola çıkarak eserlerini son derece renkli bir paletle görselleştirmektedir (Liu, C., 2023, 1 Şubat). Kuwata'nın Görsel 19'da yer alan eseri yeşil renkte renklendirilmiş çanak formu ve çanağın ağız kısmından göbeğine inen pembe renkte toplanmalı sırdan oluşmaktadır. Sanatçı eserinde, kırmızı-yeşil renk zıtlığını niceliksel olarak da kullanarak miktar renk zıtlığını sağlamaktadır. Yeşil zemin üzerinde kırmızı sır ile yaratılan çatlak etkileri formun olduğundan daha dinamik hale gelmesine de kaynak oluşturmuştur.

Görsel 20 Takuro Kuwata tarafından elle şekillendirme ve kil sırlarıyla oluşturulmuş form (Liu, C., 2023, 1 Şubat)

Sonuç ve Öneriler

Renk ve rengin algısı tarihsel süreçte birçok sanatçı, filozof ve bilim adamı tarafından irdelenen bir alan olmuştur. 17. yüzyılda gerçekleştirilen bilimsel çalışmalara kadar renkle ilgili ortaya atılan birçok teorinin günümüzde geçerliliğinin olmadığı anlaşılmaktadır. Newton'ın 1600'lerin sonunda yaptığı araştırmalar ışık ve renk ilişkisine dair oldukça net veriler ortaya koyarken, rengin bilimsel temelde ilerlemesine de kaynak oluşturmuştur. 17. yy.'dan günümüze kadar renkle ilgili birçok çalışma yürütülmüştür. Bu çalışmalardan en önemlisi Itten'in 1973'te yayımladığı "The Elements of Color" isimli çalışmadır. Bu çalışmada Itten, rengin özelliklerini ve birbirleriyle kurdukları niceliksel-niteliksel ilişkileri net bir biçimde ortaya koymuştur. Itten'in yedi renk teorisini de içeren bu araştırmasının günümüzde sanat eğitimi veren kurumlarda kaynak olarak kullanıldığı anlaşılmaktadır.

Renk genellikle resim sanatıyla ilişkili kabul edilir. Fakat özellikle modernizm sonrasında değişen ve gelişen sanat algısı rengin tüm sanat alanlarında daha önemli hale gelmesini sağlamıştır. Seramik sanatında renk geçmişte toprak ve bej tonlarıyla sınırlıyken, gelişen pigment teknolojileri sayesinde günümüzde neredeyse her renk elde edilebilir hale gelmiştir. Bunun yanı sıra sol-jel ve nano pigment teknolojileri çok daha az miktarlarda daha etkin pigmentlerin geliştirilmesine kaynak oluşturmuştur. Tüm bu çalışmalar seramik sanatında renk skalasının genişlemesine, form ve renk ilişkilerinin daha görünür hale gelmesine olanak sağlamıştır.

Seramik sanatında renk uygulamaları sır, astar veya bünyenin pigment ve/veya oksitlerle renklendirilmesi yoluyla gerçekleştirilmektedir. Astar renklendirmelerinde daha kesin sonuçlar

elde edilirken sır ve bünye renklendirmelerinde ön araştırma olmadan yapılan uygulamaların fırına zarar verme potansiyeli yüksektir. Dolayısıyla seramik alanında yapılacak renklendirme çalışmaları çoğu zaman laboratuvar çalışmasını zorunlu hale getirmektedir.

Seramik alanında gerçekleştirilen renk uygulamalarında rengin kroma değerini etkileyen iki önemli faktör bulunmaktadır. Bunlardan ilki şekillendirme esnasında kullanılan çamurun pişme rengidir. Pişme rengi beyaz olan çamurla yapılan renklendirme çalışmalarında renklerin kroma değeri daha yüksekken, pişme rengi sarı veya bej olan çamurlarla yapılan uygulamalarda kroma değeri daha düşüktür. Rengin kroma değerini etkileyen bir diğer önemli faktör pişirim sıcaklığıdır. Sıcaklık arttıkça rengin kroma değeri de artmaktadır.

Yapılan araştırma göstermektedir ki form ve renk her ne kadar birbirinden uzak kavramlar gibi görünse de etkin kullanıldıklarında birbirini destekleyen öğelerdir. Seramik yüzeyinde kullanılan renkler formun algısal dönüşümünde önemli etkilere sahiptir. Renklerin niteliksel ve niceliksel ilişkileri formu olduğundan daha uzun ya da daha kısa, daha geniş veya daha dar gösterebilmektedir. Dolayısıyla renk ilişkilerinin doğru bir biçimde kullanılması formun daha etkili hale gelmesinde önemli bir araçtır.

Araştırmanın bulguları rengin seramik sanatında etkin biçimde kullanımının rengin niteliksel ve niceliksel ilişkilerinin çözümlenmesiyle mümkün olacağını açık bir biçimde göstermektedir. Bu bağlamda Itten'in "The Elements of Color" isimli çalışmasında ortaya koyulan yedi renk teorisi, sadece resim sanatında değil tüm plastik sanat alanlarında rengin etkili bir biçimde kullanılmasına olanak sağlayan önemli bir kaynaktır.

Yazar Katkı Oranları

Çalışmaya 1. Yazar: %60, 2. Yazar: %40, oranında katkı sağlamıştır.

Çıkar Çatışması Beyanı

"Seramik sanatında renk ilişkilerinin Johannes Itten'in renk teorisi ekseninde değerlendirilmesi" başlıklı makalemizin herhangi bir kurum, kuruluş, kişi ile mali çıkar çatışması yoktur. Yazarlar arasında da herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Kaynakça

- Atalayer, F. (1994). *Görsel sanatlarda estetik iletişim*. Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınları.
- Balyemez, M.A. (2017). *Seramik kültüründe renk öğesi ve çağdaş seramik sanatında kullanımı*. (Yayın No. 465844) [Doktora tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi]
- Bleicher, C. (2012). *Contemporary color theory & use*. Delmar, Cengage Learning Publication.
- Brooks, J.R. (t.y.). *Technical statement*. <https://klai-body.com/section/456123-Elastic%20Clay.html>
- Canfora, F. (t.y.). *Renato sabatino*. <https://www.davidepaludetto.com/i/renato-sabatino-2/>
- Çınar, S. (2023). *İçimdeki mavi*. Selim Çınar fotoğraf arşivinden kişisel erişim.
- Coudriët, A. (t.y.). *Statement*. <https://www.austincoudriet.com/statement>
- Eastman, T. (t.y.). *Bio*. <https://tessaeastman.com/about/>
- Günay, E., Sarıgül, M., Kavaklı Vatansever, B., Kılıç, A., Yılmaz, Ş. ve, İ. A. (2013). Nano-sized pigment applications in iznik tiles. *Anadolu University Journal Of Science And Technology A- Applied Sciences And Engineering*, 13(2), 135-142.
- Hirschler, R. ve Schwarz, A. (2023). The seven contrasts as described in kunst der farbe. *Journal Of The International Colour Association*, 33, 155-170. https://www.academia.edu/109057119/Ittens_seven_colour_contrasts_a_review_Part_II_The_seven_contrasts_as_described_in_Kunst_der_Farbe_The_Art_of_Color?uc-sb-sw=109079498

- Hornung, D. (2012). *Color a workshop for artists and designers*. Laurence King Publishing.
- Itten, J. (1970). *The elements of color*. Van Nostrand Reinhold.
- Itten, J. (1973). *The art of color*. Van Nostrand Reinhold.
- Johns, K. (t.y.). Artist statement. <https://www.kylejohnsceramics.com/artiststatement>
- Karakaya, B. ve Canbolat, A. (2021). Temel sanat/tasarım öğelerinin seramik sanatına yansması. *İnönü Üniversitesi Kültür ve Sanat Dergisi*, 7(1), 101-116. <https://doi.org/10.22252/ijca.887844>
- Kim, J. (2024). *Pop Corn*. Jinyun Kim fotoğraf arşivinden kişisel erişim.
- Liu, C. (2023, Şubat 1). *Takuro kuwata*. <https://www.ppaper.net/page/2020>
- Malacara, D. (2002). *Color vision and colorimetry: theory and applications*. The International Society For Optical Engineering.
- Mollica, P. (2018). *Special subjects: basic color theory: an introduction to color for beginning artists*. Walter Foster Publishing.
- Munsell, A. (1907). *Atlas of the munsell color system*. www.casocouleur.be. <http://www.casocouleur.be/pdf/munsell%20atlas.pdf>
- Per, M. (2012). Renk teorilerine tarihsel bir bakış. *Yedi: Sanat Tasarım ve Bilim Dergisi*, 8, 17-26. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/yedi/issue/21841/234832>
- Park, J. (t.y.). *The korean ceramicist creates precious, pillow-like handcrafted sculpture out of the most crude of materials*. <https://www.jongjinpark.com/bio>
- Pıncus, P. (2024). *Artist and educator*. 2024, 20 Ocak tarihinde <https://www.peterpincus.com/about> adresinden erişildi.
- Sierra, J. (2024). *Artist statement*. 2024, 20 Ocak tarihinde <https://www.josesierraceramics.com/about> adresinden erişildi.
- Sözen, M. ve Tanyeli, U. (1992). *Sanat kavram ve terimleri sözlüğü*. Remzi Kitapevi.
- Tazeoğlu Filiz, F. (2023). *Başka Bir Evren*. Ferda Tazeoğlu Filiz fotoğraf arşivinden kişisel erişim.
- Tazeoğlu Filiz, F. (2023). *Çağdaş seramik sanatında kullanılan alternatif şekillendirme yöntemleri*. Kent Akademisi, 16(3), 2142-2158. <https://doi.org/10.35674/kent.1218972>
- Moorhouse, S. (2024). *Colourfield 11*. 2024, 13 Ocak tarihinde <http://saramoorhouse.com/product/colourfield-11/> adresinden erişildi.
- Tdk, (2024). *Renk*. <https://sozluk.gov.tr/>
- Waddoups, R. (2020). *Designer of the day: cody hoyt*. surface mag. www.surfacemag.com. <https://www.surfacemag.com/articles/cody-hoyt-designer-day/>

Extended Abstract

Turkish Language Association defines *color* as "the sensation created in the eye by the light reflected by objects" (TDK, n.d.). As can be seen from the definition, color is a direct result of light. Objects do not have their own colors, but the sensation we perceive as color is the effect of the light hitting the object's surface on the eye, depending on its structure and spread on the object (Tanyeli & Sözen, 1992).

The phenomenon of color is handled in different ways in science and art. While color studies light according to wavelengths in physics, psychology studies people's cognitive reactions to colors. While physiology reveals the relationship of color with the act of vision, the field of art focuses on the relationships that colors establish with one another. From ancient Greece until the 17th century, many philosophers and artists carried out various research to define how the act of seeing occurs, colors, and their relationships with one another. Although many of these studies do not have a scientific equivalent, each theory formed the basis of the next theory (Per, 2012). The first scientifically based study was realized by Isaac Newton in the late 1660s. Newton conducted a series of experiments that formed the basis of the current understanding of color (Itten, 1973). As a result of these experiments, Newton divided sunlight into color spectrums and created the first color circle consisting of red, orange, yellow, green, blue, and purple (Malacara, 2002).

Color perception, apart from its conceptual value in visual arts, is perceived within the boundaries of the surface to which it belongs, along with the colors of other environmental surfaces and color type, tone, and brightness as light frequencies. Thus, color creates both an internal and an external impact value according to the light, the geometric structure of the surface that captures and reflects the light and the colors on other environmental forms and surfaces. Color and form exist together; the same form contains different meanings in different colors (Atalayer, 1994, p.170).

In the field of art, hue, saturation, and value are three characteristics that help identify and categorize a color (Mollica, 2018). The tone of a color can be changed by adding other colors or achromatic colors. Saturation refers to the

relative purity of a color. The more a color resembles the clear, fully illuminated colors reflected in the prism, the more saturated it is said to be (Hornung,2012). Another expression used to define color is value. Value refers to the relative lightness or darkness of a color. Color theorist Ogden Rood, in his work titled *Color: Textbook of Modern Chromatics* (1904), stated that the lighter a color reflects, the brighter it is (Hornung, 2012). Accordingly, the most extreme values among achromatic colors are black and white, and the most extreme values among chromatic colors are yellow and purple. In addition to color properties, some theories reveal the relationships between colors. Among these theories, the color theory of Johannes Itten, who put forward the theory of seven contrasts according to the principle of contrast and complementarity of color, remains a cornerstone of art education on the effective use of color in the field of art. Itten's work titled "The Elements of Color," published in 1973, continues to be a valuable resource, revealing the relationships between colors according to their tone, saturation, and value properties under the headings of plain color, light dark, warm, and cold, complementary, quality, simultaneous and quantity contrast (Itten, 1973).

When the research on the use of color on ceramic surfaces is examined, it is seen that the subject mainly discusses the effects of oxides and pigments on the glaze, slip, or clay body form. It seems necessary to conduct this research in the context of a more conscious and effective use of colors in ceramic art. The research examined contemporary ceramic works with a focus on Itten's seven-color contrast theory, and form and color relations were analyzed through these works.

Color is generally considered to be associated with painting. However, the changing and developing perception of art, especially after modernism, has made color more important in all fields of art. While the color in ceramic art was limited to earth and beige tones in the past, today, almost any color can be achieved thanks to the development of pigment technologies. In addition, sol-gel and nano-pigment technologies have provided resources for the development of large amounts of more effective pigments. All these studies allowed the color scale in ceramic art to expand and form and color relationships to become more visible.

In ceramic art, color applications are carried out with glazes or slips. However, unlike other areas, the formation of color requires oven processes. As the temperature increases, the chroma value of the color also increases. Therefore, the colors to be used in ceramics generally require preliminary research. While more accurate results are obtained with linings, applications made without prior research in glazes and body colorings have the potential to damage kiln shelves or wires.

The research shows that although form and color may seem like distant concepts, they support each other when used effectively. The colors used on the ceramic surface have important effects on the perceptual transformation of the form. The qualitative and quantitative relationships of colors can make the form appear longer or shorter, wider or narrower than it is. Therefore, using color relationships correctly is an important tool in making the form more effective.

Research findings show that the effective use of color in ceramic art is possible by analyzing the qualitative and quantitative relationships of color. In this context, Itten's seven-color theory, "The Elements of Color," is a significant resource that allows the effective use of color not only in painting but in all fields of plastic arts.